

Asia C-184/20**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan nojalla esitetyn
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

28.4.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Vilniaus apygardos administracinis teismas (Liettua)

Ennakkoratkaisupyynnön tekemispäivä:

31.3.2020

Kantaja:

OT

Vastaaja: Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (julkishallinnon eettinen
valvontalautakunta)**Pääasian kohde**

Julkishallinnon tehtävissä työskenteleville henkilöille kansallisessa lainsäädännössä asetettu velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan. Sidonnaisuusilmoituksiin liittyvien tietojen julkaiseminen internetissä. Mahdollinen yksityiselämän suojaan koskevan oikeuden loukkaaminen.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) (jäljempänä myös asetus) 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan, luettuna yhdessä 6 artiklan 3 kohdan kanssa, ja kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan kanssa, tulkinta

Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä myös perusoikeuskirja) 7 ja 8 artiklan perusteella.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädettyä edellytystä, jonka mukaan käsittelyn on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi, kun otetaan huomioon asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa säädetty vaatimukset, mukaan lukien vaatimus, jonka mukaan jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden, ja kun otetaan huomioon myös perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikla, tulkittava siten, että kansallisessa lainsäädännössä ei voida edellyttää sidonnaisuusilmoitusten julkistamista sekä niiden julkaisemista rekisterinpitäjän eli Vyriusioji tarnybinès etikos komisijan (julkishallinnon eettinen valvontalautakunta) www-sivustolla, jolla kyseiset tiedot saatetaan kaikkien sellaisten henkilöiden saataville, joilla on internetyhteys?

2. Onko asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa asetettua erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn kieltoa, kun otetaan huomioon asetuksen 9 artiklan 2 kohdassa vahvistetut edellytykset, mukaan luettuna sen g alakohdassa vahvistettu edellytys, jonka mukaan käsittelyn on oltava tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi, ja kun otetaan huomioon myös perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikla, tulkittava siten, että kansallisessa lainsäädännössä ei voida edellyttää sidonnaisuusilmoituksiin liittyvien sellaisten tietojen, joista voi käydä ilmi henkilötietoja, mukaan lukien tietojen, joista on mahdollista päätellä kyseisen henkilön poliittiset mielipiteet, ammattiliittoon kuuluminen, seksuaalinen suuntautuminen ja muita henkilökohtaisia tietoja, julkistamista sekä niiden julkaisemista rekisterinpitäjän eli Vyriusioji tarnybinès etikos komisijan www-sivustolla, jolla kyseiset tiedot saatetaan kaikkien sellaisten henkilöiden saataville, joilla on internetyhteys?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikla; luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) johdanto-osan 1, 2, 4, 26, 39, 51, 85 ja 154 perustelukappale, 4 artiklan 1 kohta, 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta, 6 artiklan 3 kohta ja 9 artiklan 1 ja 2 kohta (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Julkisten ja yksityisten etujen koordinoinnista julkishallinnossa annetun Liettuan tasavallan lain (Lietuvos Respublikos viešujų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo, jäljempänä laki) (sellaisena kuin se oli voimassa 1.1.2018–18.12.2019) 1 §, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 5 §, 6 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 ja 2 momentti ja 22 §.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Kantaja nosti 6.3.2018 Vilniaus apygardos administracinis teismisissa (Vilnan alueellinen hallintotuomioistuin, Liettua) kanteen, jossa hän vaati toteamaan lainvastaiseksi ja kumoamaan Vyriausioji tarnybinės etikos komisijan (julkishallinnon eettinen valvontalautakunta, jäljempänä valvontalautakunta) 7.2.2018 tekemän päätöksen (jäljempänä päätös), jossa todettiin, että kantaja oli rikkonut lain 3 §:n 2 momenttia ja 4 §:n 1 momenttia (velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista), kun hän ei ollut antanut sidonnaisuusilmoitusta kyseisessä laissa säädetyn menettelyn mukaisesti.
- 2 Kantaja toimii johtajana [QP]-nimisessä julkisessa laitoksessa (jäljempänä QP). QP on ympäristönsuojelun alalla toimiva julkinen elin. Se on osallistunut julkisiin hankintamenettelyihin ja saanut Liettuan tasavallan talousarviosta rahoitusta tiettyjen Euroopan unionin LIFE+-ohjelman hankkeiden täytäntöönpanoon.

Asianosaisten väitteet pääasian oikeudenkäynnissä

- 3 Kantaja väittää, että sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä ei sovelleta häneen. Hän ei QP:n johtajana käytä minkäänlaista julkishallinnollista toimivaltaa. QP:n perustajat ja jäsenet ovat yksityishenkilöitä. QP:lle ei ole siirretty mitään valtion tai kunnallisten laitosten tehtäviä. Se toimii kansalaisjärjestönä kaikista viranomaisista riippumattomasti.
- 4 Kantajan mukaan valvontalautakunta on perusteettomasti rinnastanut hänet julkishallinnossa työskentelevään ja hallinnollisia valtuuksia käyttävään henkilöön.
- 5 Kantaja väittää, että sidonnaisuusilmoituksen sisältö ja sen käytännössä rajoittamaton julkaiseminen julkisessa verkkopalvelussa (valvontalautakunnan www-sivustolla) pakottavat ilmoituksen tekijän julkistamaan paitsi omia henkilötietojaan myös muiden henkilöiden henkilötietoja ja loukkaavat siten heidän oikeuttaan yksityisyyden suojaan.
- 6 Vastaaja väittää, että kanne on jätettävä tutkimatta perusteettomana. Se väittää, että myös henkilöitä, jotka täyttävät seuraavat edellytykset, pidetään laissa (2 §:n 1 momentti) julkishallinnossa työskentelevinä henkilöitä: 1) henkilöt, jotka työskentelevät julkisissa laitoksissa; 2) kyseisiä julkisia laitoksia rahoitetaan

Liettuan valtion tai kuntien talousarvioista ja varoista; 3) kyseisillä henkilöillä on hallinnollisia valtuuksia. Vastaaja väittää, että kantaja täyttää kaikki nämä edellytykset. Se selittää, että hallinnolliset valtuudet voivat olla paitsi ulkoisia, julkisia valtuuksia (julkishallinnon edustajan tehtävät) myös sisäisiä valtuuksia, joita yrityksissä, laitoksissa ja järjestöissä johtotehtävissä työskenteleville henkilöille annetaan aivan riippumatta siitä, onko heillä julkishallinnollista toimivaltaa vai ei. Hallinnolliset valtuudet liittyvät laitoksen toiminnan valvontaan, alaisten työskentelyn valvontaan ja organisointiin, taloushallintoon jne. Kantajalle on annettu QP:ssä hallinnollisia valtuuksia. Hän on QP:n hallintoelimen ainoa jäsen; QP:n toimintaa rahoitetaan pysyvästi Euroopan unionin rakennerahastoista ja Liettuan tasavallan valtion talousarviosta; sen vuoksi kantajan on ilmoitettava sidonnaisuutensa.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöön perusteista

- 7 Perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
- 8 Asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä tietojenkäsittelyä voidaan pitää lainmukaisena. Niihin sisältyvät seuraavat edellytykset: käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi (c alakohta); käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (e alakohta).
- 9 Asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa säädetään, että 1 kohdan c ja e alakohdassa tarkoitettujen käsittelyn perustasta on säädettävä joko a) unionin oikeudessa tai b) rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Kyseinen käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan tämän asetuksen sääntöjen soveltamista, muun muassa yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettujen toimenpiteet, kuten toimenpiteet muita IX luvussa esitettyjä erityisiä tietojenkäsittelytilanteita varten. Unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön

on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

- 10 Asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että sellaisten henkilötietojen käsittely, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys sekä geneettisten tai biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten tai terveyttä koskevien tietojen taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevien tietojen käsittely on kiellettyä.
- 11 Asetuksen 9 artiklan 2 kohdassa määritetään edellytykset, joiden täytyessä sen 1 kohtaa ei sovelleta. Näihin edellytyksiin sisältyy muiden muassa se, että käsittelyn on oltava tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi (g alakohta).
- 12 Laissa (10 §:n 1 momentti) määritetään henkilöt, joiden sidonnaisuusilmoituksissa antamien tietojen on oltava julkisia ja ne on julkaistava valvontalautakunnan www-sivustolla tätä varten säädetyn menettelyn mukaisesti. Kyseisten henkilöiden luettelossa mainitaan Liettuan valtion tai kuntien talousarvioista ja varoista rahoitettavien julkisten laitosten johtajat ja varajohtajat.
- 13 Sidonnaisuusilmoituksessa (lain 6 §:n 1 momentti) joudutaan lähtökohtaisesti antamaan tietoja siinä mainittujen henkilöiden yksityiselämästä: ilmoituksen tekijän ja hänen avio- tai avopuolisensa taikka kumppaninsa henkilötiedot (etunimi, sukunimi, työpaikka, tehtävät), joista voidaan päätellä tiettyjä kyseisen henkilön yksityiselämän yksityiskohtia (kuten siviilisäätö ja seksuaalinen suuntautuminen); kyseisten henkilöiden saamia lahjoituksia ja heidän liiketoimiaan koskevia tietoja, joista voidaan päätellä tiettyjä ilmoituksen tekijän ja/tai hänen avio- tai avopuolisensa taikka kumppaninsa arkikäyttäytymiseen liittyviä yksityiskohtia, kuten käytössä olevat esineet, kiinnostuksen kohteet, vapaa-ajan harrastukset, elintavat ja taloudellinen tilanne; tietoja ilmoituksen tekijän läheisistä tai heidän tuntemistaan henkilöistä; ja tietoja, jotka voivat aiheuttaa eturistiriidan ja joista voi käydä ilmi ilmoituksen tekijän ja/tai hänen avio- tai avopuolisensa taikka kumppaninsa välinen suhde sekä ilmoituksessa mainittavien henkilöiden henkilökohtainen suhde ilmoituksen tekijään ja/tai hänen avio- tai avopuolisoonsa taikka kumppaniinsa.
- 14 Sidonnaisuusilmoitukseen sisältyvät henkilötiedot ovat erottamaton osa kyseisen henkilön yksityiselämää, ja niiden julkistaminen voi loukata hänen oikeuttaan yksityiselämän suojaan ja heikentää hänen turvallisuuttaan; tällaisten henkilötietojen julkistaminen voi toisin sanoen vaarantaa kyseisen henkilön hengen ja terveyden ja hänen muut oikeutensa ja vapautensa ja aiheuttaa hänelle muita kielteisiä seurauksia.

- 15 Ilmoituksen tekijä on velvollinen luovuttamaan paitsi omia henkilötietojaan myös muiden henkilöiden henkilötietoja, vaikka hän tietää, että ne julkaistaan valvontalautakunnan www-sivustolla, että ne ovat lähtökohtaisesti saatavilla rajattomalle määrälle henkilöitä ja että niitä voidaan käyttää moniin eri tarkoituksiin. Laissa säädetyillä poikkeuksilla (10 artiklan 2 kohta) ei taata henkilötietojen suojaa, koska ne jättävät avoimeksi mahdollisuuden tunnistaa ilmoituksen tekijä ja muut henkilöt ja liittää heihin sellaisia julkisiksi saatettuja tietoja, joita kyseiset poikkeukset eivät koske.
- 16 Lailla pyritään lähinnä turvaamaan julkisten tehtävien hoitamisen ja yleisten etujen toteuttamiseen liittyvän päätöksenteon avoimuutta koskeva periaate (1 §).
- 17 Euroopan unionin tuomioistuin (jäljempänä unionin tuomioistuin) on huomauttanut, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 1 ja 10 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 15 artiklassa vahvistettu avoimuusperiaate parantaa kansalaisten mahdollisuuksia osallistua päätöksentekomenettelyihin, ja sen avulla varmistetaan, että hallinto on demokraattisessa järjestelmässä suhteessa kansalaisiin legitiimimpää, tehokkaampaa ja vastuullisempaa (ks. tuomio 6.3.2003, *Interporc v. komissio*, C-41/00 P, EU:C:2003:125, 39 kohta ja tuomio 29.6.2010, *komissio v. Bavarian Lager*, C-28/08 P, EU:C:2010:378, 54 kohta). Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että yksityiselämän kunnioitusta koskevan perusoikeuden suoja unionin tasolla edellyttää, että henkilötietojen suoja koskevat poikkeukset ja rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa (ks. tuomio 21.12.2016, *Tele2 Sverige ja Watson ym.*, C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, 96 kohta ja tuomio 27.9.2017, *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 112 kohta).
- 18 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan toimielimet ovat velvollisia saattamaan tasapainoon ennen luonnollista henkilöä koskevien tietojen julkaisemista unionin intressin taata toimiansa avoimuus ja loukkauksen, joka kohdistuu perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa tunnustettuihin oikeuksiin. Avoimuutta koskevalla tavoitteella ei voida katsoa olevan mitään automaattista etusijaa suhteessa henkilötietojen suojaan oikeuteen, vaikka kyse onkin merkittävistä taloudellisista intresseistä (ks. tuomio 9.11.2010, *Volker und Markus Schecke*, C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, 85 kohta).
- 19 Vaikka laissa säädetty velvollisuus luovuttaa tietoja (mukaan lukien henkilön yksityiselämää koskevia tietoja) liittyykin olosuhteisiin, jotka saattavat vaikuttaa viranhoidossa tehtäviin päätöksiin, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on vakuuttunut siitä, ettei tällaisten olosuhteiden olemassaolo vielä sinänsä tarkoita, että tällaiset tiedot ovat yleisen edun kannalta merkityksellisiä ja että ne on julkaistava. Tällaisista tiedoista voi päinvastoin paljastua erittäin arkaluonteisia henkilökohtaisia tietoja (kuten tietoja henkilön asumisesta avoliitossa, elämisestä samaa sukupuolta olevan kanssa jne.), joiden julkistamiseen ei lähtökohtaisesti ole mitään yhteiskunnallista tarvetta ja joiden julkistamisesta voi aiheutua merkittävää haittaa kyseiselle henkilölle ja/tai hänen yksityiselämälleen.

- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että edellä mainittujen tietojen julkaiseminen internetissä ei ole tarpeen lailla tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi eli julkishallinnon avoimuutta koskevan periaatteen noudattamiseksi. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan näiden tietojen luovuttaminen pelkästään laissa mainituille laitoksille (5 §) sekä kyseisille laitoksille annetut valvontatehtävät (22 §), asiaan erikoistuneella laitoksella – eli valvontalautakunnalla – ovat valvontatehtävät mukaan luettuina, ovat riittäviä toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että lailla tavoiteltu päämäärä saavutetaan.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko laki, jonka mukaan sidonnaisuusilmoituksiin liittyvien tietojen on oltava julkisia ja ne on julkaistava, edellä mainittujen perusoikeuskirjan määräysten ja asetuksen säännösten ja edellä mainitun unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukainen.

TYÖASIAKIRJA